

Overzicht van handelingen voor gemeenten die volgen uit de Saneringsregeling varkenshouderij (SRV)

1. Inleiding

Het Rijk heeft 120 miljoen euro beschikbaar gesteld om in veedichte gebieden de kwaliteit van de leefomgeving te verbeteren. De subsidieregeling 'Saneringsregeling varkenshouderij' biedt varkenshouders de kans om het bedrijf te beëindigen. Dit moet leiden tot een wezenlijke vermindering van de geuroverlast van varkensbedrijven.

Varkenshouders kunnen zich vrijwillig melden voor deelname aan de Saneringsregeling varkenshouderij (SRV). Als de varkenshouder besluit deel te nemen aan de saneringsregeling, dan ontvangt hij subsidie in twee delen: voor het inleveren en doorhalen van de varkensrechten en het waardeverlies van de stallen. In ruil daarvoor moet de varkenshouderij op de locatie worden beëindigd (evenals eventueel aanwezige andere intensieve veehouderij). Stallen moeten worden gesloopt, de vergunning wordt ingetrokken en de locatie moet een andere bestemming krijgen (anders dan intensieve veehouderij).

Het concept van de SRV is op 30 april 2019 gepubliceerd en wordt waarschijnlijk half augustus 2019 opengesteld. Inhoudelijke informatie over de regeling is te vinden op de website van de Rijksoverheid:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veehouderij/duurzame-varkenshouderij>

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) gaat de saneringsregeling uitvoeren.

Medewerking van lokale overheden

Voor het slagen van de SRV is medewerking van gemeenten en provincie noodzakelijk. Uit de vereisten waaraan de deelnemende varkenshouder moeten voldoen volgen werkzaamheden die door het bevoegd gezag dienen te worden uitgevoerd, zoals:

- op verzoek van de RVO checken of de vergunning en de feitelijke situatie van de varkenshouder / aanvrager SRV voldoet aan het Besluit emissiearme huisvesting;
- intrekken van de vergunning (Wabo en Natuur);
- sloop vergunning en asbestverwijdering;
- herbestemmen locatie (niet IV) en bestemmen van bedrijfswoning naar burgerwoning.

Een uitgewerkt overzicht werkzaamheden voor de gemeenten vindt u in de bijlage. Per fase en onderdeel zijn de verlangde werkzaamheden beschreven. Daarbij wordt verwezen naar artikelen in de SRV waaruit de betreffende werkzaamheden voortvloeien.

Om de gemeenten bij de uitvoering van taken te ondersteunen heeft de ODZOB een 'supportteam' opgericht, met de volgende contactpersonen voor VTH en RO:

- Vergunningen: Annemiek Linnemans, A.Linnemans@odzob.nl - 088-3690317
- Toezicht: Frans Geris, F.Geris@odzob.nl - 088-3690464
- RO, herbestemmen bedrijfswoningen: Anita Michiels, A.Michiels@odzob.nl - 088-3690402

Nu al starten en voorbereiden

Veel varkenshouders zullen zich afvragen; is deze regeling echt een optie voor mij? En als ik dit wil, komt mijn locatie dan in aanmerking? Gemeenten en omwonenden zullen denken, hier ligt een kans om geurhinder te verminderen. Het actief benaderen, begeleiden en

ondersteunen van stoppende veehouderijen is een gezamenlijke taak van ondersteuningsnetwerken, gemeenten, provincies en ketenpartners.

Ondersteuningsnetwerk

Veel gemeenten zijn goed op gang met het ondersteuningsnetwerk en hebben bijvoorbeeld onafhankelijke mensen (erfbetreders) in het veld om de veehouders van dienst te zijn. Aan de keukentafel worden gesprekken gevoerd. Welke hulp heb je nodig om te kiezen tussen stoppen, blijven of omschakelen. En om vragen te beantwoorden zoals: kan ik ander werk vinden? Kunnen we hier blijven wonen? Kan ik financieel rond krijgen met de bank en de fiscus? Etc. De taak van het ondersteuningsnetwerk is om de juiste mensen aan tafel te krijgen die de veehouder begeleiden en informeren over de mogelijkheden van het flankerend beleid.

Flankerend beleid

Naast de subsidie hebben de provincies en gemeenten zich in het Hoofdlijnenakkoord gecommitteerd aan het ondersteunen van varkenshouders die hun bedrijf of een locatie van hun bedrijf beëindigen met flankerend beleid (zie bijgaand overzicht [ondersteunende maatregelen van de provincie](#)). Flankerend beleid is maatwerk, afhankelijk van de specifieke situatie van de varkenshouder en de betreffende locatie en ook afhankelijk van de beschikbare instrumenten in gemeenten en provincies.

<https://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/platteland/agrofood-in-brabant/versnelling-transitie-duurzame-veehouderij/ondersteunende-maatregelen>

Spreiden van werkzaamheden, voorwerk

Er kan al veel voorwerk worden verricht. Bijvoorbeeld als het ondersteuningsnetwerk gesprekken heeft met varkenshouders over deelname aan de saneringsregeling, dan kan alvast nagegaan worden of hij voldoet aan bepaalde vereisten. Bijvoorbeeld of wordt voldaan aan het Besluit emissiearme huisvesting, of een andere bestemming mogelijk en of de bedrijfswoning bestemd kan worden als burgerwoning. Voorwerk voorkomt dat pieken in de uitvoering van werkzaamheden kunnen ontstaan, bijvoorbeeld aan het einde van de aanvraagfase of aan het einde van termijnen in de uitvoeringsfase.

Verantwoordelijkheden

Varkenshouders die voor een subsidie in aanmerking komen dienen op grond van de SRV aan bepaalde vereisten te voldoen die – kort door de bocht geformuleerd – moeten borgen dat de sluiting van de productiecapaciteit onherroepelijk is. Het ministerie van LNV is verantwoordelijk voor het toezicht op en de handhaving van de voorwaarden en verplichtingen die rechtstreeks volgen uit de SRV. Provincies en gemeenten blijven echter op grond van hun bevoegdheden verantwoordelijk voor het vigerende omgevings- en milieurecht, ook voor wat betreft de locaties en inrichtingen die op grond van de SRV een beëindigingssubsidie ontvangen.

Bijlage

Overzicht van handelingen voor gemeenten die volgen uit de Saneringsregeling varkenshouderij (SRV)

Onderstaand overzicht is gebaseerd op de conceptversie van de SRV van 30 april 2019.

Aanvraagfase

1. Beschikbaarheid van een contactpersoon bij bevoegd gezag/gemeente voor contacten met de RVO.

Toelichting: het is van belang dat er een concreet aanspreekpunt is bij het bevoegd gezag en hoe dan ook (de provincie kan het bevoegd gezag zijn), de gemeente; dit in verband met de in de artikelen 12 en 14 bedoelde berichten van de RVO aan het bevoegd gezag en verdere contacten in verband met onderstaande handelingen.

2. Zo nodig verstrekken door bevoegd gezag van de eerder gedane en nog geldige melding of de geldige vergunning aan de varkenshouder.

Toelichting: ingevolge art. 11, 3^e lid, SRV dient betrokkene deze informatie bij de aanvraag te overleggen t.b.v. de beoordeling van de aanvraag. Indien betrokkene hier niet meer over beschikt, zal hij zich hiervoor wenden tot het bevoegd gezag (gemeente/provincie).

3. Informatie verstrekken door bevoegd gezag aan de RVO over de legale status van de betreffende locatie.

Toelichting: op grond van art. 6 worden gedoogstoppers uitgesloten van deelname aan de SRV en kunnen overtredingen van normen voor het houden van varkens reden zijn voor afwijzing van de aanvraag (het laatste is om bij aperte probleemgevallen te kunnen optreden en strekt ook tot uitvoering van de staatssteun-eis ter zake). In verband hiermee zal de RVO ten behoeve van de beoordeling van de aanvraag bij het bevoegd gezag navraag doen of betrokkene inderdaad niet als gedoogstopper geregistreerd is (PM: wellicht behoeft SRV art. 10 nog aanvulling met een verklaring van betrokkene dat hij voldoet aan Beh/geen gedoogstopper is), of er een handhavingstraject tegen betrokkene loopt of dat er anderszins ernstige overtredingen aan de orde zijn.

Uitvoeringsfase

4. Registreren door bevoegd gezag van de melding van beëindiging varkenshouderij/intensieve veehouderij op de betreffende locatie c.q. op verzoek van de varkenshouder intrekken van de vergunning dan wel zodanig aanpassen dat intensieve veehouderij niet langer mogelijk is. Zo nodig (t.a.v. de melding) verstrekken van een document aan de varkenshouder zodat deze bij de RVO kan aantonen dat aan deze voorwaarde is voldaan.

Toelichting: zie art. 5, onder d, 1° en 2°. Het is van belang dat dit tijdig gebeurt, d.w.z. binnen de periode van acht maanden, vermeld in art. 5, onder d (zie 2^e lid onder b). Het is de verantwoordelijkheid van de varkenshouder om van zijn kant tijdig stappen richting bevoegd gezag te zetten. Tegelijkertijd is het van belang dat het bevoegd gezag met voortvarendheid met intrekkingverzoeken om gaat. Voor intrekking van een vergunning geldt dezelfde procedure als voor de verlening ervan (soms incl. terinzagelegging cf. uitgebreide voorbereidingsprocedure). Dat neemt niet weg dat aannemelijk is dat intrekking van een intensieve veehouderij vergunning veel gemakkelijker, d.w.z. sneller zal verlopen dan de verlening ervan – er van uitgaand dat het verzoek om intrekking/aanpassing geen nieuwe elementen bevat. Er kan mogelijk een probleem rijzen indien een varkenshouder intensieve veehouderij wil inwisselen voor andere (landbouw)activiteiten en dit bij omwonenden op weerstand stuit. Het is de vraag of in een dergelijk geval niet een knip kan/moet worden gemaakt: eerst intrekken van de intensieve veehouderij vergunning en erna nieuwe vergunningsaanvraag in procedure brengen. Anders lijkt de SRV (in de huidige vorm) niet uitvoerbaar te zijn.

5. In behandeling nemen door de gemeente van een verzoek om aanpassing van het bestemmingsplan waardoor de betreffende locatie niet langer een intensieve veehouderij bestemming heeft. Zo nodig (als betrokkene niet automatisch een dergelijk bericht krijgt) verstrekken van een document aan de varkenshouder zodat deze bij de RVO kan aantonen dat aan deze voorwaarde is voldaan.

Toelichting: zie art. 5, onder e. Eerder is besproken dat om diverse redenen aanpassing van het bestemmingsplan niet als voorwaarde kan worden gesteld. Daarom wordt volstaan met dit procedurele vereiste. Gelet op de doelstelling van de SRV is het van belang dat de behandeling van de hier bedoelde verzoeken voortvarend gebeurt. Het verdient de voorkeur dat het bericht over in behandeling name impliceert dat het verzoek ook daadwerkelijk beoordeeld wordt (en niet louter een pro forma karakter heeft).

6. Het tijdig afgeven van een sloopvergunning door het bevoegd gezag. Gemeenten zullen varkenshouders aan wie een subsidie verstrekt wordt tijdig en actief moeten informeren over en begeleiden bij de procedure die doorlopen moet worden om binnen 14 maanden na subsidieverlening sloop gerealiseerd te hebben. Er is gemeenten veel aan gelegen om hier een actieve houding in te nemen om te voorkomen dat sloop niet of niet tijdig gerealiseerd wordt of niet volgens de juiste procedures – denk ook aan asbestsanering en de afvoer van sloopafval – wordt uitgevoerd.

Toelichting: zie art. 5, onder g. De subsidie wordt uitsluitend verstrekt indien uiterlijk veertien maanden na de subsidieverlening de voor het houden van varkens op de varkenshouderijlocatie gebruikte gebouwen en bouwwerkende bijbehorende silo's en kelders, zijn afgebroken en verwijderd.

Sloop en soortenbescherming kunnen het lastig maken om de termijn van de 14 maanden te halen. Dit kan in veel gevallen worden voorkomen door tijdig te beginnen, bijv. met een QuickScan om inzicht te krijgen welke soorten voorkomen en wat nodig is om de sloopvergunning af te geven. Over dit onderwerp volgt een notitie waarin handelingsperspectieven worden aangedragen.